

סיכום ביקורת תנובת החלב והשומן בתשכ"ב

מספר היישובים בביקורת בשנת תשכ"ב היה 197; מזה — 164 עדרים קיבוציים, 23 במושבים ומושבים שיתופיים ו-10 בבתי-ספר חקלאיים.

מספר הפרות שעמדו בביקורת התנובה נע בשנת תשכ"ב בין 20 ל-22 אלף וזה בגלל מחלת הפה והטלפים שהפריעה במידה ניכרת לעבודתם התקינה של המבקרים וגם גרמה להורדה ניכרת של התנובה הממוצעת לפרה.

עשרים ושבעה ממשקי הביקורת נפגעו בשנת תשכ"ב במחלת הפה והטלפים והנזקים שנגרמו למשקים אלו בתנובה ובבהמות הגיעו למאות אלפי לירות.

בממוצע שנתי עמדו בביקורת התנובה 21,011 פרות לעומת 18,483 בשנת תשכ"א, היינו — עליה ב-2,528 פרות (13.7%).

עליה זו יש לייחס להצטרפות 5 עדרים חדשים ובעיקר להגדלת מספר עדרים שטרם הגיעו למיכסת הפרות המתוכננת במשקם.

בשנת תשכ"ב יש לציין עליה קטנה בתנובת החלב הממוצעת לפרה, וזאת — למרות מחלת הפה והטלפים ומחלת העטין מסוג „קולי“, שגרמו הפסדים גדולים בתנובת החלב במספר עדרים.

התנובה הממוצעת לפרה היתה 5,709 ק"ג חלב לעומת 5,658 בשנת תשכ"א; עליה ב-58 ק"ג (1%).

לעומת זה יש לציין ירידה של 600 גרם שומן בתנובת השומן הממוצעת לפרה וזה כתוצאה מהירידה הנוספת באחוז השומן; אחוז השומן הממוצע יהיה בשנת תשכ"ב 3.31 לעומת 3.41 בשנת תשכ"א.

יש לציין בדאגה שזו הפעם הראשונה בתולדות ביקורת תנובת החלב בישראל מופיעים שלושה עדרים עם פחות משלושה אחוז שומן; אולם גם הפעם עלינו להעיר שירידה זו אין לראותה כתוצאה של תזונה לרעה במורשה אלא כתוצאה של שיטות ההזנה בעדרינו. העובדה ששלושת העדרים ירודי השומן אינם מהעומדים בראש בתנובת החלב, מעידה על כך שזוהי בעיקר תוצאה של מחסור במספוא ושימוש מופרז במזון מרוכז; בהודמנות זו אפשר להצביע על כך שפרותינו באירן מניבות כל הזמן חלב בעל אחוז שומן הנע בגבולות 3.70, ורק בחודש אחד ירד ל-3.30; זה היה בחודש מאי אשתקד, כאשר במשק הנ"ל אולה השחת לחלוטין והמנה היסודית היתה מורכבת מתחמיץ ואפונת בקר כירק.

בשנת תשכ"ב היו 22 עדרים בהם חלבו פעמיים ביום: מזה — 10 מושבים, בהם היתה התנובה הממוצעת לפרה 5,118 ק"ג חלב, 179 ק"ג שומן, 3.49% שומן ו-12 עדרים קיבוציים ומושבים שיתופיים עם תנובה ממוצעת של 5,240 ק"ג חלב, 177 ק"ג שומן, 3.38% שומן. פרטים אלה מוכיחים בעליל שלא חליבה תלת-פעמית ותנובה גבוהה פוגעות במתכונת השומן, אלא שיטת ההזנה בעיקר.

תנובת החלב הממוצעת הארצית

מן הנכון לערוך השוואה, ולו אפילו בלתי מדויקת ביותר, מה היא תנובת הפרות שלא בביקורת. מספר הפרות הממוצע בעדר הארצי בשנת תשכ"ב נאמד ב-70,600 ותנובת החלב הכללית — ב-307 מיליון ליטר.

תנובת החלב הכללית במשקי ספר-העדר הסתכמה בשנת תשכ"ב ב-116 מיליון ליטר (21,011 × 5,538), מכאן שאפשר לזקוף לזכות 49,589 פרות שלא בביקורת 191 מיליון ליטר ובהתאם לזה הממוצע לפרה יסתכם ב-3,851 ליטר לפרה. תנובה זו פחותה מתנובת פרות הביקורת שנחלבו פעמים ביום ב-1179 ליטר; בהניחנו שתודות להזרעה המלאכותית המקיפה את כל עדרי

טבלה 1. סיכום בקורת תזונת החלב והשומן בשנת תשכ"ב 1961/62

מחזור	מכרז ונשחט פרות	המליטו מבכירות	המליטו פרות	מחצית לפרה בבקורת	מחצית לפרה בסדר	אחוז השומן הממוצע	ק"ג שומן בבקורת	ק"ג חלב בבקורת	מספר הפרות בבקורת	מספר הפרות בסדר	החודש
3	401	740	1365	17.5	13.7	3.51	9367	266862	15208	19519	אוקטובר
5	329	624	1317	18.2	13.9	3.49	9688	277602	15266	19996	נובמבר
11	345	699	1526	18.7	14.2	3.51	10223	291213	15612	20545	דצמבר
7	452	793	1637	19.7	15.2	3.43	10956	319412	16236	21037	ינואר
11	470	848	1617	20.1	15.9	3.36	11152	331892	16507	20862	פברואר
6	472	810	1593	21.0	17.3	3.32	12586	379085	18059	21970	מרץ
11	411	748	1431	21.4	18.3	3.25	12913	397308	18596	21742	אפריל
12 פר"ט	359	651	1135	20.8	18.3	3.28	11795	359594	17250	19676	מאי
9 פר"ט	399	542	934	19.9	17.3	3.29	12337	374993	18878	21689	יוני
7	446	446	813	18.7	15.8	3.29	11301	343499	18388	21747	יולי
7	641	445	970	17.2	14.1	3.36	10220	304155	17669	21496	אוגוסט
17	652	568	1149	17.0	13.7	3.42	10214	298399	17575	21856	ספטמבר
106	5377	7914	15487	19.22	15.64	3.37	11063	328668	17104	21011	סיכום וממוצע
79	4916	6103	13333	18.96	15.50	3.41	9754	286396	15106	18483	" תשכ"א "

בממוצע לפרה בשנת תשכ"ב : 5709 ק"ג חלב, 192.4 ק"ג שומן, 3.37%
3.41% " 193.0 " 5658 " תשכ"א : 5658

הארץ אין עוד שוני רב מבחינת התורשה בין העדרים שבישראל, הרי ברור למדי מה צריכה להיות הדרך בהרמת התנובה ופיתוח העדרים בעתיד.

טבלה 2. השוואת התנובה הממוצעת בין פרות שנחלבו פעמיים לבין אלו שנחלבו שלוש פעמים ביום

תנובת הפרות שנחלבו שלוש פעמים ביום				תנובת הפרות שנחלבו פעמיים ביום			
פרות מספר	חלב ק"ג	שומן ק"ג	שומן %	פרות מספר	חלב ק"ג	שומן ק"ג	שומן %
4,629	5184	178	3.43	16,382	5858	197	3.36

טבלה 3. תנובת החלב והשומן הממוצעת במשקי ספר הערר בשנים תשי"ג-תשכ"ב

השנה	מספר העדרים	מספר הפרות	חלב ק"ג	שומן ק"ג	% השומן
תשי"ג	199	14600	3868	140	3.60
תשי"ד	198	14337	4197	149	3.55
תשט"ו	184	14273	4632	165	3.56
תשט"ז	182	14200	4836	173	3.58
תשי"ז	180	13615	4836	173	3.58
תשי"ח	177	15400	4957	174	3.51
תשי"ט	181	16917	5347	187	3.49
תש"ך	183	16597	5637	193	3.42
תשכ"א	192	18843	5658	193	3.41
תשכ"ב	197	21011	5709	192	3.37

טבלה 3 מראה עליה ב־43.9% במספר הפרות, עליה ב־1841 ק"ג לפרה, שהם 47.6%, עליה ב־52 ק"ג שומן לפרה — 37.1%, ירידה ב־0.23 באחוז השומן הממוצע.

ה מ ל ו ת

בשנת תשכ"ב המליטו 15,487 פרות. בחודש אוקטובר 1961 היו בביקורת 19,519 פרות; ממספר זה יש לנכות את 740 המבכירות שגם הן נכללו בביקורת אוקטובר; נשארות איפוא 18,779 פרות; לפי זה יוצא שאחוז הפרות שהמליטו בשנת תשכ"ב היה 82.5 לעומת 79% בשנת תשכ"א ו־75% בשנת תש"ך.

עליה זו במספר ההמלטות מוכיחה שגם בשנת תשכ"ב התייחסו בוקרינו ביתר סבלנות לפרותיהם ולא מיהרו להוציאן מחמת „עקרות“.

מספר המבכירות שהמליטו בשנת תשכ"ב היה 7,914; בתשכ"א המליטו 6,103 מבכירות, אפשר אם כן לציין עליה כדי 29.7%; אפילו מביאים בחשבון שמספר הפרות בביקורת גדל ב־13.7% הרי גם אז בולטת העליה במספר המבכירות שהצטרפו לעדרים, וזה תואם את המגמה הכללית להגדיל את העדרים, כפי שהצבענו לעיל.

סלקציה ויציאת פרות

יש לציין האטה רצינית בסלקציה ובהוצאת פרות בשנת תשכ"ב. בדין וחשבון לשנת תשכ"א עמדנו על שתי הצורות לפיהן אפשר לחשב את אחוז היציאה: לפי הממוצע השנתי הכולל של פרות ומבכירות, או חישוב היציאה בפרות לחוד וצירוף המבכירות שהמליטו בשנת

תשכ"ב. מאחר וההכרעה בשאלה זו טרם נתקבלה נחשב את היציאה לפי הממוצע השנתי. מספר הפרות המבכירות שעזבו את העדרים היה 5377 לעומת 4,916 בשנת תשכ"א. באחוזים היתה היציאה 25.6% בתשכ"ב לעומת 26.6% בתשכ"א. יש לציין שבשנת תשכ"ב גדל חלקן של הבהמות שהוצאו לגידול ולחליבה; לפי האומדן נמכרו כאלף פרות למשקים, תופעה שהיתה כמעט אפסית בשנת תשכ"א.

תנובות שיא בשנים תשכ"א-תשכ"ב

בשנים אלו הניבו 1,110 פרות תנובות חלב מעל ל-7000 ק"ג בתקופה שלא עלתה על 365 ימי חליבה. 10 פרות הניבו מעל ל-10,000 ק"ג, 70 פרות מעל ל-9,000; 235 מעל ל-8,000 ו-795 פרות הניבו מעל ל-7,000 ק"ג חלב.

מבלה 4. רשימת הפרות שהניבו בשנת תשכ"ב מעל ל-10,000 ק"ג חלב

מספר סידורי	שם הפרה	הבעלים	נולדה בשנת	האב	חלב ק"ג	שומן ק"ג	שומן %	ימי חליבה
1	זריפה	קב' מרחביה	1954	נסיך 196	11,525	283	2.45	344
2	זירה	עין צורים	1957	סמבו 925	11,435	378	3.30	329
3	פלמירה	שריד	1957	קרן-שן 577	11,270	362	3.30	325
4	הפתעה	יגור	1954	דנדי 190	10,716	356	3.32	348
5	יריבה	נורדיה	1954	דנדי 190	10,400	307	2.90	357
6	שונרה	שריד	1955	קינג 188	10,358	367	3.55	346
7	סנדלה	שריד	1957	מקסים 843	10,338	332	3.21	310
8	ירדנה	מגן	1954	פור 580	10,333	377	3.64	338
9	ספאצית	יגור	1956	דנדי 190	10,316	310	3.00	317
10	נמרה	קב' מרחביה	1959	קישון 588	10,275	299	2.90	364
11	מרגרטה	שובל	1955	דיאמאנט	10,254	328	3.10	363
12	עוזמה	בית-אלפא	1953	פלד 751	10,240	330	3.22	360
13	ריזלה	גניגר	1954	תומר 940	10,206	330	3.23	323
14	מירה	מגן	1951	אציל	10,122	346	3.41	364
15	עכסה	משמר העמק	1953	פרדיננד 817	10,116	359	3.50	342
16	עדיה	משמר העמק	1955	דנדי 190	10,166	345	3.39	325
17	כנענית	מגן	1957	קישון 588	10,081	344	3.40	353
18	שולמית	גניגר	1955	דנדי 190	10,062	283	2.80	326
19	זלדה	גבעת-עוז	1954	דנדי 190	10,023	321	3.21	330
20	גברת	רוחנבוים						
		כפר יהושע	1957	קישון 588	10,015	347	3.46	311
21	רוחי	משמר הנגב	1954	נמרוד 624	10,008	340	3.39	360
22	ערמה	הזורע	1953	קנדי 613	10,000	285	2.85	313

העדרים לפי רמת התנובה בשנת תשכ"ב

חמישה עדרים הניבו בשנת תשכ"ב בממוצע מעל ל-7000 ק"ג חלב; שמונה עדרים מעל ל-6500 ק"ג חלב; חמישים ואחד עדר הניבו מעל ל-6000 ק"ג; חמישים ותשעה עדרים מעל ל-5500 ק"ג; ארבעים ושלושה מעל ל-5000 ק"ג, עשרים וחמישה עדרים הניבו פחות מ-5000

ק"ג, בס"ה הניבו שישים וארבע עדרים מעל ל-6000 ק"ג חלב, לעומת 54 עדרים בשנת תשכ"א. ראוי לציון מיוחד הוא העדר של קבוצת עמידה. גם השנה שמר העדר על מקומו הנכבד; אם כי עדר זה נחלב רק פעמיים ביום, הוא הגיע לממוצע של 6461 ק"ג חלב לעומת 6599 ק"ג בשנת תשכ"א. כן ראוי לציון מיוחד העדר של קיבוץ מגן, שידע לשמור על מקומו הראשון בספר העדר במשך שנתיים רצופות וזאת — למרות הגדלת העדר ב-25 פרות. גם קיבוץ בית-אלפא, לא רק ששמר על מקומו, אלא גם „קפץ” וכבש את המקום השני בין משקי ספר העדר והגדיל את התנובה הממוצעת ב-500 ק"ג לפרה, מ-6920 ל-7450 ק"ג.

טבלה 5. תנובת החלב והשומן הממוצעת לפי אזורי הארץ

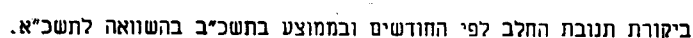
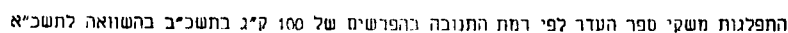
האיזור	מספר משקים	מספר פרות	חלב, ק"ג	שומן, ק"ג	שומן, %	ק"ג חלב ליום
עמק יזרעאל	24	3155	6251	212	3.39	17.1
הדרום והנגב	27	2257	6004	195	3.24	16.4
גליל עליון ותחתון	16	1361	5771	195	3.38	15.8
יהודה השומרון	31	2647	5734	190	3.31	15.7
עמק הירדן — בית-שאן	24	2614	5717	191	3.34	15.7
חוף הים	45	4007	5546	189	3.41	15.2

טבלה 5 אינה מראה שינויים ניכרים בתנובת החלב לפי האזורים; עמק יזרעאל שמר על המקום הראשון ותנובת עדריה עולה ב-542 ק"ג חלב על הממוצע הארצי. התחלפו במקומותיהם הגלילים ועדרי יהודה השומרון. כחידה בעינינו הם עדרי החוף, לכל הדעות אפשר היה לקוות שעדרים אלה, הנהנים מרוחות ים המרעננות, תנובתם תושפע לטובה מהאקלים הטמפרטורות הנוחות יותר, אולם זה שלוש שנים, מאז התחלנו בניתוח התנובה לפי האזורים, נמצאים עדרי חוף הים בתחתית הסולם. לעומת זה יש לציין התקדמות רצופה ומתמדת במשקי הגליל העליון והתחתון. בשנת תש"ך היתה התנובה הממוצעת בעדרים אלו 5439 ק"ג חלב, בשנת תשכ"א 5675 ק"ג ובשנת תשכ"ב 5771 ק"ג.

טבלה 6. תנובת החלב והשומן לפי תקופות החליבה

התקופה	מספר פרות	חלב ק"ג	שומן ק"ג	שומן %	ימי חליבה	ממוצע ליום	באחוזים	התנובה
1	5720	5305	179	3.38	311	17.1	31.3	82.9
2	4097	5727	192	3.36	301	19.0	22.4	89.5
3	2908	6183	207	3.35	304	20.4	15.9	97.7
4	2070	6351	212	3.34	304	20.9	11.3	99.3
5	1368	6396	213	3.33	304	21.0	7.5	100.0
6	896	6396	213	3.33	305	21.0	4.9	100.0
7 ומעלה	1244	6203	206	3.32	305	20.3	6.7	97.0
ס"ה בממוצע	18303	5854	196	3.35	305	19.2	100.0	91.5

טבלה 6 מאשרת שוב כמה מן ההנחות עליהן הצבענו בדו"ח לשנת תשכ"א: (א) אין כל יסוד לסברה שהושמעה בדבר השפעת המבכירות על התנובה הממוצעת באופן כללי; להיפך —

סיכום התקופות השלמות מוכיח שוב שתנובת הפרות השלמות גבוהה ב־150 ק"ג מאשר הממוצע השנתי; ב) ההונה האינטנסיבית שלנו מעלה את תנובת המבכירות כדי 83% מתנובת הפרות המבוגרות, בהשוואה ל־70% בחור'ל; ג) כבר בהמלטה השניה מגיעות פרותינו לכדי 90% מהתנובה המאקסימאלית; ד) אם ניקח בחשבון שבניתוח זה נכללו כל הפרות שנחלבו פעמיים ביום, מותר להגיד שהתנובה התקופתית הממוצעת שלנו היא 6,000 ק"ג לפרה בשלוש חליבות.

תוצאות ביקורת החלב והשומן בתשכ"ב

(הרשימה ערוכה לפי רמת התנובה)

המשק	פרות בממוצע	חלב ק"ג	שומן ק"ג	% השומן	המשק	פרות בממוצע	חלב ק"ג	שומן ק"ג	% השומן
מגן	84.0	7515	237	3.16	דן	112.3	6242	207	3.31
בית-אלסא	140.9	7450	244	3.28	צאלים	83.2	6220	207	3.33
מרחביה	139.4	7118	236	3.32	מגידו	72.7	6205	213	3.43
שריד	145.3	7099	237	3.34	יזרעאל	58.2	6201	211	3.40
אוושה	158.6	7001	235	3.36	עין-השלושה	75.9	6201	202	3.26
גבעתי-עוז	68.1	6902	241	3.49	אורים	111.8	6176	194	3.14
משמר-העמק	139.1	6895	234	3.40	גלעד	68.5	6176	204	3.30
נירים	123.8	6822	199	2.92	כברי	78.9	6161	205	3.33
שדה-אליהו	90.3	6763	225	3.33	בארי	94.0	6154	190	3.09
שובל	220.6	6607	203	3.08	כפר-רוסין	77.8	6150	199	3.23
נהלל, ב"ס	47.3	6592	237	3.60	מזרע	177.2	6143	203	3.31
עמיר	99.3	6559	219	3.34	העוגן	107.3	6136	201	3.27
גניגד	202.7	6526	225	3.45	אשדות-י. איחוד	143.1	6132	210	3.43
רעים	69.8	6497	218	3.36	עין-חרוד, הקה"מ	173.8	6114	216	3.53
חספז-בה	94.1	6468	222	3.44	שלמ"ח-צובה	53.0	6103	192	3.15
מעברות	142.5	6461	218	3.37	כפר-מסריק	114.8	6099	208	3.41
משמר-הנגב	96.3	6461	210	3.25	גבע	174.3	6096	203	3.33
עמיעד *	69.8	6461	215	3.32	בוהן	69.2	6092	204	3.35
דורות	79.2	6428	226	3.51	שבי-ציון	171.3	6088	205	3.37
עין-צורים	102.8	6420	221	3.44	אפק	82.4	6081	205	3.37
רמת-דוד	78.9	6420	214	3.33	חוקוק	55.6	6070	216	3.56
המעפיל	91.8	6413	206	3.32	גבת	150.4	6066	200	3.29
יקום	114.6	6409	208	3.24	יפעת	172.7	6066	207	3.42
יגור	253.8	6398	210	3.29	בית-העמק	75.4	6055	212	3.50
כיסוסים	72.3	6391	206	3.22	רמת-יוחנן	153.5	6012	202	3.36
דביר	77.1	6388	206	3.23	שער-העמקים	92.8	6012	201	3.34
ניצנים קב'	94.3	6388	211	3.30	עין-השופט	104.6	6008	197	3.28
רשפים	87.8	6388	199	3.12	צרעה	64.6	6004	204	3.40
דגניה א'	158.2	6373	215	3.38	מסילות	98.4	5997	204	3.41
בית-קמה	69.8	6355	208	3.28	כרמיה	66.9	5982	194	3.25
דפנה	111.4	6344	204	3.22	להבות-חביבה	56.1	5982	207	3.46
כפר-מנחם	85.1	6336	198	3.12	מסדה	88.5	5982	206	3.44
חורשים	60.6	6329	196	3.09	סעד	73.0	5971	174	2.91
משואת-יצחק	102.0	6293	201	3.19	נגבה	106.8	5968	199	3.34
כפר-בלום	94.6	6263	212	3.39	רוחמה	91.8	5957	192	3.23
הזורע	127.3	6245	211	3.38	להבות-הבשן	92.1	5931	210	3.54
2 * חליבות ביממה					בית-זרע	148.5	5928	196	3.31

המשק	פרות בממוצע	חלב ק"ג	שומן ק"ג	% השומן
111. מחניים	68.2	5617	188	3.34
112. בית גוברין	60.3	5599	168	3.00
113. עין חרוד, איחוד	169.7	5588	193	3.46
114. חולתה	70.4	5581	179	3.20
115. כפר עצמה	60.2	5581	185	3.32
116. עין המפרץ	140.2	5574	193	3.47
117. כנרת	220.1	5563	191	3.43
118. עין שמר	154.0	5552	179	3.23
119. כפר סאלד	54.0	5544	190	3.42
120. גזית	67.0	5533	190	3.44
121. יבנה	108.8	5530	190	3.44
122. מעגן	67.9	5530	179	3.23
123. רמות מנשה	54.3	5526	197	3.57
124. עין כרמל	106.4	5497	185	3.37
125. רביבים	62.1	5497	186	3.38
126. אילת השחר *	85.4	5482	187	3.41
127. נחשונים	54.6	5482	185	3.37
128. דברת	80.1	5471	185	3.39
129. גבעת השלשה	105.8	5457	170	3.11
130. עין גב	58.2	5457	168	3.07
131. גבעת ברנר	206.7	5453	182	3.33
132. מעגן מיכאל	89.2	5428	170	3.14
133. מענית	85.7	5424	179	3.30
134. הגושרים	68.0	5417	182	3.36
135. נחל עוז	73.9	5413	185	3.42
136. נצר סירני	76.1	5402	184	3.40
137. גרשמואל	101.0	5314	184	3.47
138. כפר בתיה	30.8	5307	186	3.51
139. ניר גלים	56.0	5296	184	3.48
140. נען	160.1	5293	169	3.20
141. גברעם	72.1	5282	180	3.40
142. הבונים	55.2	5282	175	3.32
143. נחשולים	64.5	5274	166	3.15
144. כפר גלעדי	149.7	5263	178	3.39
145. גת	101.6	5256	172	3.27
146. כנות, בי"ס	26.3	5249	198	3.78
147. תליקציר	68.4	5241	177	3.38
148. מעין ברוך *	62.4	5205	183	3.51

* 2 חליבות ביממה.

המשק	פרות בממוצע	חלב ק"ג	שומן ק"ג	% השומן
74. כפר המכבי	84.8	5924	207	3.49
75. משאבי שדה	67.3	5920	188	3.17
76. נתיבי הל"ה	66.9	5909	196	3.31
77. רמת השופט	93.5	5906	190	3.21
78. אלומות	84.3	5898	212	3.60
79. אפקים	150.7	5895	195	3.31
80. מולדת	114.6	5887	192	3.26
81. גבעת חיים				
הקה"מ	163.8	5880	186	3.16
82. רגבה	118.6	5851	208	3.55
83. ניר אליהו	76.4	5847	178	3.04
84. תל יוסף	214.8	5844	202	3.46
85. גדניה ב'	199.1	5840	190	3.26
86. הדסים, כ.הנוער	21.6	5814	228	3.92
87. שפיים	155.9	5796	191	3.29
88. עין החורש	113.9	5778	198	3.42
89. סער	72.4	5763	198	3.44
90. חולדה	124.6	5756	180	3.12
91. לוחמי הגיטאות	92.1	5752	196	3.40
92. ג.חיים, איחוד	115.2	5745	187	3.26
93. ניר יצחק	56.9	5749	190	3.31
94. יסודות	77.3	5745	187	3.26
95. אשדות, הקה"מ	139.4	5734	197	3.43
96. תימורים	58.0	5726	201	3.51
97. מעלה החמישה	73.4	5723	192	3.36
98. רבדים	87.5	5712	198	3.46
99. ברקאי *	59.1	5705	168	2.95
100. אילון	61.8	5694	200	3.51
101. נורדיה *	94.2	5694	201	3.53
102. מצר	62.5	5687	193	3.39
103. שלוחות	76.5	5687	182	3.20
104. עין דוד	96.7	5683	192	3.38
105. קרית ענבים	119.9	5672	179	3.16
106. גבים	82.0	5665	186	3.28
107. זיקים	93.2	5665	180	3.17
108. רמת הכובש	91.8	5647	178	3.15
109. גשר	78.4	5632	194	3.44
110. עין הנצי"ב	109.9	5628	200	3.55

* 2 חליבות ביממה.

המשק	פרות במחצית	חלב ק"ג	שומן ק"ג	% השומן
149. לביא *	56.2	5190	173	3.33
150. יסעור	71.7	5176	188	3.64
151. נוה-אור *	49.8	5172	177	3.43
152. גליליים	73.4	5150	171	3.31
153. חצרים	59.9	5147	171	3.33
154. נוה-איתן	106.3	5147	171	3.32
155. בני-דרום *	47.9	5128	175	3.41
156. גדות	79.9	5128	170	3.32
157. יד-מרדכי	83.6	5121	174	3.39
158. אור-הנר	80.1	5103	177	3.47
159. גל-און	74.6	5103	168	3.29
160. מעוז-חיים	67.5	5095	174	3.42
161. ארז	63.4	5092	160	3.15
162. משמר-דוד	68.9	5084	166	3.27
163. ביי"ס חקלאי				
מקוה-ישראל	57.7	5081	181	3.57
164. בית-השיטה	106.0	5066	173	3.42
165. שער-הגולן	86.3	5030	171	3.39
166. חפץ-חיים	85.2	5015	162	3.23
167. שילר	59.8	4920	169	3.44
168. בני-דרור *	46.8	4811	159	3.30
169. גבולות	63.6	4792	159	3.32
* 2 חליבות ביממה.				
המשק	פרות במחצית	חלב ק"ג	שומן ק"ג	% השומן
170. מבקיעים	75.5	4789	155	3.24
171. געש	68.3	4763	170	3.56
172. עיינות, ביי"ס	41.3	4734	178	3.76
173. בית-קשת *	77.5	4716	152	3.23
174. כפר-החורש *	49.4	4679	160	3.42
175. מפלסים	63.8	4665	156	3.34
176. גלים, כר-הנוער *	34.2	4632	175	3.77
177. כפר-הנוער הדתי	40.9	4632	162	3.50
178. ביי"ס חקל, עכו	26.2	4625	180	3.90
179. פלמחים	70.0	4442	155	3.48
180. כפר-סילבר **	26.3	4402	176	4.00
181. גנוסר	90.0	4263	147	3.45
182. נהלל *	394.1	5887	205	3.49
183. כפר-הושע *	512.3	5621	199	3.54
184. יקנעם *	206.0	5128	175	3.42
185. כפר-ידידיה **	205.1	5125	188	3.67
186. כפר-יחזקאל *	341.9	5081	176	3.46
187. כפר-חיים **	218.0	5033	168	3.33
188. בית-יצחק **	341.1	4931	174	3.52
189. באר-טוביה *	783.5	4895	172	3.52
190. כפר-ויתקין *	715.5	4763	165	3.47
191. אורות *	178.5	4719	163	3.45
** 2 חליבות ביממה באופן חלקי.				

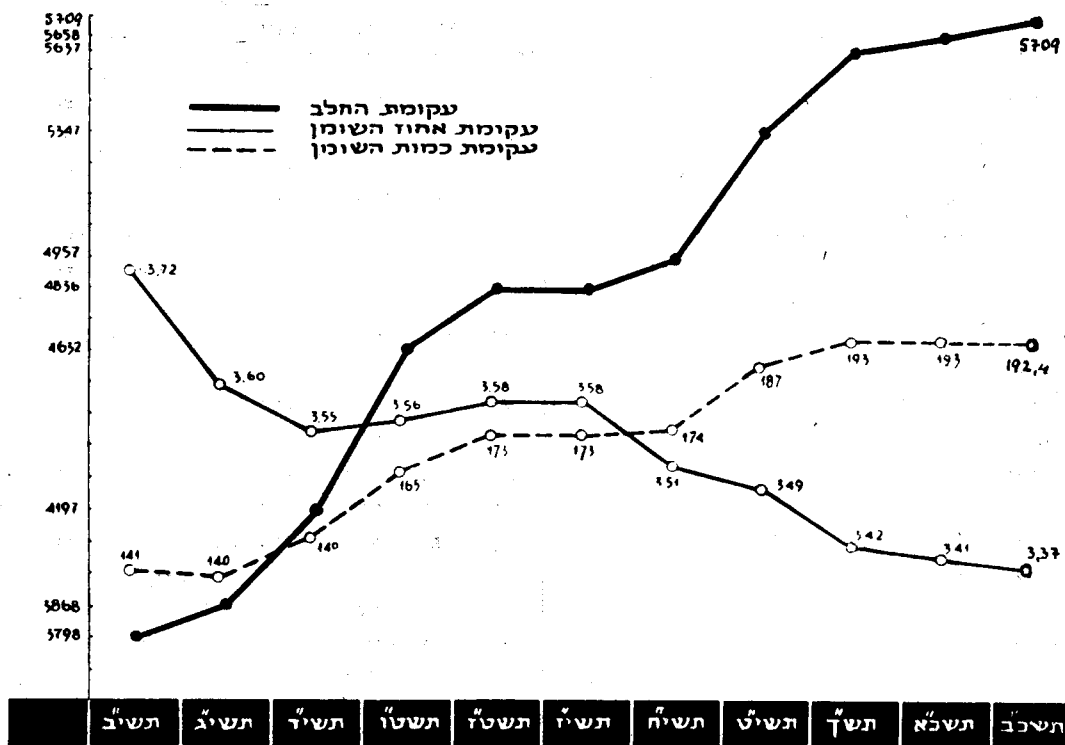
א. שמאראגר

חל-אביב, מאי 1963

סולפא-ברומואטאצין — תרופה לטיפול המוני בפאנאריציום

בארה"ב ניסו לטפל בבני-בקר צעירים בתרופה הנ"ל, מאחר שנתרבו בשנים האחרונות מקרי הפאנאריציום בעדרים שלמים. מנת הסולפא-ברומואטאצין לראש היתה 28.3 גרם והיא נכללה ב-907 גרם (2 פאונד) של כופתיות. בטיפול זה בעדר כולו של בני הבקר החל מיד עם הופעת מקרי המחלה הראשונים. מבין 200 בני-הבקר שנהנו מטיפול זה, חלו 13 ראש בס"ה, שכולם, חוץ מבתמה אחת שהיתה זקוקה לטיפול אינדיבידואלי, אף הבריא. לעומת זה, בעדר הביקורת (ההיקף) בן 200 ראש, שלא טופל בתרופה הנ"ל, חלו 147 ראש, וכל אלה נזקקו לטיפול אינדיבידואלי. תופעות רעילות מחמת השימוש בתרופת סולפא זו לא נתגלו כלל.

פסמות רגישות או פצועות מהוות בעיה חמורה בשעת החליבה. ד"ר גילי, רופא וטרינארי מהמכון האוניברסיטאי שבאוונטארי (קנדה), ממליץ על טבילת פסמות פצועות לפני חליבה בתמיסה חמה של מלח אנגלי או חומצת-בור, ע"י כך מרככים את הפסמה, מגבירים את מחזור הדם בה ומקמים את הכאב. הטבילה, או השריה, צריכה להימשך כ-10-20 דקה וחום התמיסה שיותאם לנוחיות הפרה, שתוכל לשאת בו ללא התרגזות.

מפלגאי השיאים

"דאנדי מאק בייגון מארילין" — פרה מגזע ג'ארסי, המחזקת במשקו של סטינסון באחאיו (ארה"ב), היכתה שוק על ירך את כל האלושות שקדמו לה. בתקופת חליבתה השלישית הסתכמה תנובתה ב-10,739 ק"ג חלב, 608.5 ק"ג שומן, 5.6% שומן ב-365 ימי חליבה, 2 חליבות ביממה. גם בתקופת החליבה הראשונה והשנייה היא גילתה כושר ייצור בלתי שכיח, ותנובתה הכוללת בשלוש התקופות היתה: 24,882 ק"ג חלב, 1395.5 ק"ג שומן, 5.6%, 1,035 ימי חליבה, 2 חליבות ביממה. להישג זה היא הגיעה בטרם מלאו לה 6 שנים. אלוף זה זכתה באותות הצטיינות מהגבוהים ביותר, כיוון שהיא גם ניהונה במבנה גוף נאה ביותר.

מן הראוי להזכיר שלא היו לה תקופות יובש בין חלקטאציות, ובכל זאת היא נראתה במצב גופני טוב גם אחרי סיום תקופת חליבתה השלישית. בפעם ראשונה היא המליטה בגיל של 2 ש' ו-8 ח'; בפעם שנייה — בגיל של 3 ש' ו-10 ח' ובפעם השלישית — בגיל של 4 ש' ו-11 חודש. בעליה הפרה הו לא האכילה אף פעם למעלה מ-9 ק"ג מזון מרוכז ביום; היא הוחזקה בחצר וברפת ולא הוציאות למרעה כלל. אולם היא הצטיינה בזולת השחת, שהגישת אליה היתה חפשיה. לעתים מוזמנות היו מפסיקים את הגשת המזון המרוכז משך ימים אחדים, כדי לאפשר "מנוחה" לבנייה המעיים שלה. את מנת המזון המרוכז לא היו מגישים לה אף פעם בזמן החליבה אלא כפרס שלאחר החליבה. בעליה, ביל סטינסון, מסביר נוהגו זה במלים אלו: "אני רוצה שמעיניה של מארילין יהיו נתונים ומרוכזים בתהליך החליבה בלבד ורק כך אנו מסיימים את חליבתה בפרק זמן הקצר ביותר".

"מארילין" נחלתה אך ורק על ידי סטינסון ואשתו, וניכר שהיא נהנית מאוד ממטפליה כשם שהם נהנים ממנה.